

*Afwikkeling van een
criminele erfenis*

Houvast gewenst

Heel vaak komt het niet voor. Toch kan het gebeuren dat de nabestaanden van een geliquideerde crimineel of overleden fraudeur zich bij een notariškantoor melden voor een verklaring van erfrecht. Hoe voorkom je dan dat de erfgenamen worden vervolgd wegens witwassen en je zelf ook verdachte wordt?

TEKST Lex van Almelo | BEELD Roel Ottow

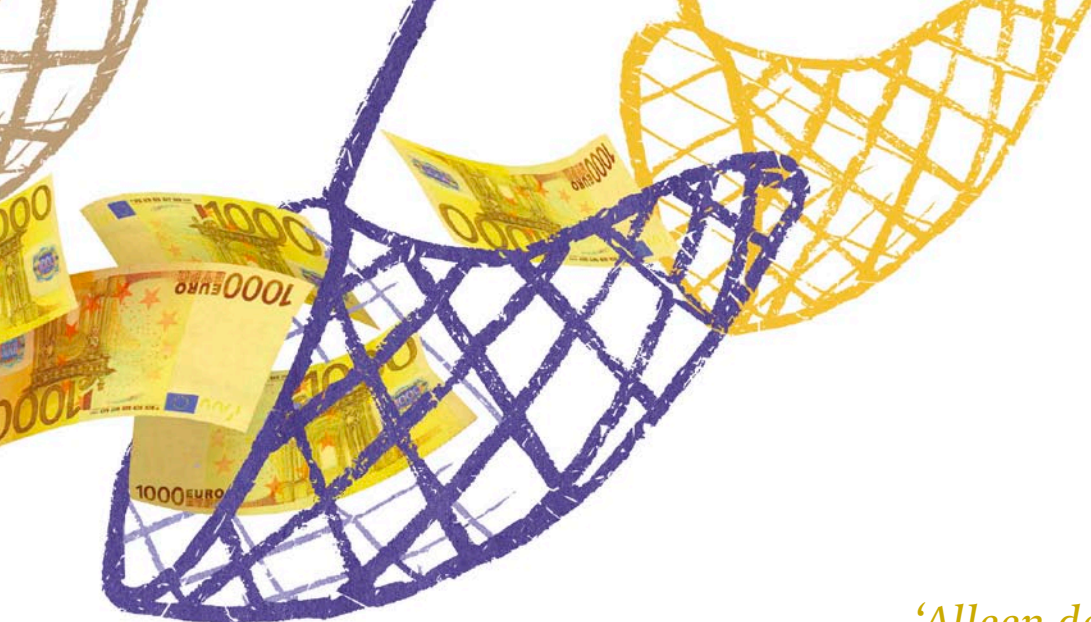
Op 26 september 2006 wordt een vijf-tigjarige huisvader geliquideerd. Hij heeft een van zijn twee kinderen aangewezen als erfgenaam. De weduwe meldt zich mede namens een van de kinderen bij een notaris voor een verklaring van erfrecht. Ook de moeder van het andere kind meldt zich. De notaris kent de geliquideerde man niet. De weduwe aanvaardt de erfenis beneficiair. De nalatenschap bestaat uit een vermogen van 875.000 euro, dat van een buitenlandse rekening naar de derdengeldenrekening van de notaris gaat. De notaris waarschuwt de vrouw dat het vermogen fiscaal wellicht niet is verantwoord. Hij meldt dit bij de Belastingdienst, waarmee de vrouw een inkeerregeling wil treffen. Inkeren kan wel bij zwart, maar niet bij crimineel geld. Als de inkeer geregeld lijkt, komt de Belastingdienst bij de notaris langs

voor een 'af rondingsgesprek'. De notaris wordt verdacht van medeplichtigheid aan witwassen. Het vermogen van bijna 9 ton is namelijk onverklaarbaar als je een Belgische uitkering hebt van 16 mille per jaar en jaarlijks 16 mille aan huurinkomsten. Uit informatie van de politie blijkt dat de man zich heeft beziggehouden met de productie, handel en import van verdovende middelen. Volgens het Openbaar Ministerie (OM) wisten de vrouw en haar kind dit toen zij de nalatenschap beneficiair aanvaardden en heeft de notaris hen geholpen bij het witwassen van dit vermogen. Het OM legt beslag op het tegoed en probeert het vermogen verbeurd te verklaren.

TRAUMATISCHE ERVARING

De Hoge Raad buigt zich in 2006 over de kwestie en zegt dat het witwaswetsartikel gezien de wetsgeschiedenis zo moet worden uitgelegd dat de zuivere dan wel beneficiaire aanvaarding van een nalatenschap tot gevolg

heeft dat de erfgenaam de zaken en vermogensrechten uit de nalatenschap 'voorhanden heeft'. Dat betekent dat de erfgenaam zich schuldig maakt aan witwassen als deze wist of welbewust de kans heeft aanvaard dat het vermogen of de goederen afkomstig zijn uit enig misdrijf. De erfgenamen kunnen ontsnappen aan een veroordeling als zij – al dan niet door tussenkomst van de notaris – 'onverwijld' melden aan de politie of de officier van justitie dat de nalatenschap criminele gelden en goederen bevat en die ter beschikking stellen en houden van de Staat. In dit geval lijkt het erop dat de moeder wist van de criminele herkomst. Haar kind was echter pas veertien toen het de nalatenschap aanvaardde. Je kunt er bij een minderjarige niet zomaar van uitgaan dat die moest weten of vermoeden dat het om crimineel vermogen ging. De notaris wint advies in bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en schakelt advocaat Carel Raymakers (Jahae Raymakers Advocaten) in. De twee weten de officier van justitie met veel moeite te overtuigen dat de notaris te goeder trouw heeft gehandeld. 'Een traumatische ervaring en een gevoelige kwestie voor alle betrokkenen',

‘Alleen de grote jongens hebben een bankrekening die gedeblokkeerd moet worden’

zegt de notaris, die liever niet aan de zaak herinnerd wil worden en niet met name wil worden genoemd.

Dat geldt ook voor een andere notaris die bij de afwikkeling van een criminele nalatenschap is betrokken, zo laat diens advocaat desgevraagd weten. Het blijkt dus lastig om een

notaris te vinden die openlijk vertelt over zijn of haar ervaring met de afwikkeling van een criminele erfenis. De Amsterdamse notaris Alex Blom, die behalve Klaas Bruinsma ook andere geliquideerde cliënten had, kan er ongetwijfeld veel over vertellen. Maar hij is geschorst en wordt verdacht van strafbare feiten. Desgevraagd kan het OM niet zeggen van welke feiten precies.

van de broer van Klaas Bruinsma en over de erfenis van de geliquideerde ‘onderwereld-bankier’ Willem Endstra. Van der Geld: ‘Hoe je kunt weten of het om een criminele erfenis gaat? Dat is lastig. Je kunt kijken of er iets over verschenen is in het nieuws. Vaak kom je erachter als schuldeisers zich melden. Zo ging een moeder rijden op de bromfiets van haar overleden zoon, die bijstandsfraude had gepleegd. De gemeente stond al snel op de stoep en de alarmbellen gingen rinkelen. Als notaris moet je heel erg voorzichtig zijn. Het eerste dat je moet doen, is de erfenis beneficiair laten aanvaarden als dat kan en contact opnemen met het OM over de vraag hoe het nu verder moet.’

Wat te doen bij een criminele erfenis?

- Laat de erfgenamen de nalatenschap beneficiair aanvaarden;
- Wijs de erfgenamen erop dat het kan gaan om zwart of crimineel geld;
- Wijs de erfgenamen op het risico van vervolging wegens witwassen als zij de erfenis aanvaarden;
- Weiger je diensten bij de afwikkeling van een nalatenschap met zwart of crimineel geld;
- Vraag de rechtbank dan een vereffenaar te benoemen;
- Licht bij (vermoedens van) zwart geld de Belastingdienst in;
- Neem bij (vermoedens van) crimineel geld contact op met het Openbaar Ministerie;
- Meld ongebruikelijke transacties bij FIU-Nederland;
- Leg alles wat je doet goed vast;
- Instrueer het personeel.

LIQUIDATIEGOLF

Eind 2012 laait de strijd in de Amsterdamse onderwereld op. Het gevolg is een liquidatiegolf. Alleen al in de eerste zes weken van 2015 worden zes mensen geliquideerd. Voor juridisch directeur Lucienne van der Geld van Netwerk Notarissen was dat aanleiding om eens uit te zoeken hoe je als notaris moet omgaan met criminele erfenissen. Zij schreef er vorig jaar een serie over in het *Tijdschrift voor Erfrecht*; het laatste deel samen met Jasper Nobel, kandidaat-notaris bij Turn Legal en voorheen werkzaam bij het OM.

Lucienne van der Geld: ‘Niet iedereen komt bij de notaris, zeker niet in het officieuze circuit. Je komt alleen bij de notaris als er geld op een bank staat dat je wilt kunnen ophalen. Alleen de grote jongens hebben een bankrekening die gedeblokkeerd moet worden.’

Ook al komt het misschien niet zo heel vaak voor, het onderwerp is wel degelijk heel relevant, volgens Van der Geld, die onder andere wijst op de strijd over de nalatenschap

HOUVAST NODIG

Jasper Nobel: ‘Je hebt ook families die volledig te goeder trouw zijn. Bij wie kan die familie terecht? Er moet worden gekeken of er ook een “niet crimineel” deel is van de erfenis. Een notaris weet er niet echt raad mee en het OM geeft niet thuis. Vaak loopt de familie er mee naar een media-advocaat en die is niet gespecialiseerd in erfenissen. Hoe kun je dit doorbreken? Het OM moet eens communiceren hoe het zulke nalatenschappen wil afwickelen en zeggen: “Dat regelen wij op deze manier; je kunt een verzoek richten aan de hoofdofficier

van justitie en wij zorgen dan dat iemand contact opneemt.” Het OM heeft ook civiele taken en zou hier best in kunnen investeren.’ De notaris die met moeite ontsnapte aan vervolging wegens witwassen, beaamt dat het notariaat behoefte heeft aan houvast. ‘Je weet gewoon niet wat je moet doen.’ Volgens hem moet er ‘absoluut’ een protocol komen en zou de notaris zo’n kwestie anoniem moeten kunnen melden. ‘Maar niet bij het OM.’

Advocaat Carel Raymakers: ‘Je moet als notaris beschermd en gevrijwaard worden van strafvervolging als je dit soort dingen meldt. Er zou een forum, een klankbord moeten zijn waar de notaris – desnoods op anonieme basis – advies kan inwinnen zonder dat hij meteen tot verdachte wordt bestempeld. Dat kan de KNB zijn of de ringvoorzitter, maar misschien ook een driehoek met de toezichthouders en de Belastingdienst.’

Het OM, dat overigens niet bijhoudt hoe vaak erfgenamen worden vervolgd wegens witwassen, vindt een regeling of protocol niet per se nodig. De wet is namelijk helder: wie een criminele erfenis aanvaardt, maakt zich schuldig aan witwassen. Het OM verwacht van de notaris dat hij de erfgenamen bij vermoedens van een (deels) criminele erfenis waarschuwt voor het risico van strafvervolging en

zijn diensten verder weigert. De erfgenaam kan dan aan de rechtbank vragen om een vereffenaar te benoemen.

‘Maar’, zo voegt een woordvoerder van het OM eraan toe, ‘wij zijn in gesprek met de beroepsgroep. Wij zijn altijd bereid om te luisteren als er problemen worden ervaren en te kijken hoe

we daar het best mee om kunnen gaan.’ Carel Raymakers: ‘De toezichthouders en het OM moeten naast de notaris gaan staan in plaats van tegenover de notaris en een klimaat creëren waarin zij de notaris helpen.’ ■

Afrekenen

Op 3 november 1993 wordt in het recreatiegebied Spaarnwoude bij Halfweg een verkoold lichaam gevonden in een uitgebrande auto. Het blijkt te gaan om de 29-jarige Amsterdammer Michael Vane, die actief was in de drugshandel. Zijn moeder vraagt de Amsterdamse advocaat Arthur Toenbreker om de banktegoeden van haar zoon in het buitenland te traceren. Toenbreker haalt 2,3 miljoen euro boven water. In oktober 2012 veroordeelt de Rechtbank Amsterdam de advocaat bij verstek tot één jaar cel en een boete van 65.000 euro wegens medeplegen van opzetting respectievelijk witwassen. Ook de vrouw wordt veroordeeld.

‘Topcrimineel’ John Mieremet wordt op woensdag 2 november 2005 omstreeks tien uur ’s ochtends geliquideerd in de Thaise badplaats Bang-Lamung. Mieremet had al een groot deel van zijn vermogen – waaronder banktegoeden van in totaal 6,5 miljoen euro

en een villa in het Belgische Neerpelt – op naam van zijn vrouw gezet. Om vervolging wegens witwassen te voorkomen, staat de weduwe de ‘erfenis’ acht jaar later af aan de fiscus.

Op 17 november 2012 wordt drugsondernemer Aran de Jong ’s ochtends vroeg doodgeschoten voor zijn huis aan de Diamantring in Eindhoven-Noord, vlak voordat de strafzaak tegen hem en enkele medeverdachten begint. Het Openbaar Ministerie schat zijn vermogen op 41 miljoen euro en de fiscus komt met een naheffing van 26 miljoen euro. De weduwe en de kinderen van De Jong zeggen echter dat er slechts 8,5 miljoen in de nalatenschap zit. Vanwege de complicaties bij de afwikkeling benoemt de Rechtbank Oost-Brabant een neutrale vereffenaar in plaats van de schoonvader die door De Jong als executeur was aangewezen.